

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIS-2006/22-S

Název	Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce, příspěvková organizace
Sídlo	Komenského 779, 288 02 Nymburk
E-mail	gymnasium@gym-nymburk.cz
IČO	61 632 210
Identifikátor	600 007 634
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	RNDr. Jiří Kuhn
Zřizovatel	Středočeský kraj
Místo inspekční činnosti	Komenského 779, Nymburk
Inspekční činnost na místě	9., 12., 13. a 14. prosince 2022

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků středního vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů (dále ŠVP), jejich naplňování a soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Příspěvková organizace (dále „škola“) vzdělávala k 30. září 2022 celkem 588 žáků, z toho 464 v osmiletém oboru vzdělání a 124 ve čtyřletém oboru vzdělání Gymnázium, to je zhruba 90 % jejich nejvyššího povoleného počtu.

Škola identifikuje 49 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Ředitel školy povolil vzdělávání devíti žákům podle individuálního vzdělávacího plánu z důvodu vzdělávání v zahraničí. Z celkového počtu 13 žáků s odlišným mateřským jazykem má většina jazykovou bariéru.

Stravování žáků je zajištěno v nedaleké školní jídelně jiného subjektu.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy (dále „ředitel“) společně se svými dvěma zástupci tvoří funkční tým, jenž se opírá o partnerskou spolupráci a otevřenou komunikaci se všemi spolupracovníky. Smysluplné delegování kompetencí zajišťuje účelnou organizaci vzdělávání, posiluje odpovědnost předsedů předmětových komisí za kvalitu výuky i jejich činnost a náměty při aktualizaci ŠVP.

Efektivitu řízení zvyšují pravidelné porady vedení školy a porady ředitele s předsedy předmětových komisí či třídními učiteli. Kontrolní činnost je plánovitá. Hospitace probíhaly pravidelně v každém školním roce u všech učitelů, byly rovnoměrně rozděleny a zaměřeny na pravidelné monitorování kvality výuky pomocí vhodně stanovených kritérií. Efektivní naplňování těchto kritérií však nebylo v části hodin hospitovaných Českou školní inspekcí vždy patrné.

K účelné realizaci ŠVP, vhodné profilaci a rozvoji potenciálu žáků napomáhá využití disponibilní časové dotace a promyšlená organizace výuky s rozsáhlou nabídkou seminářů, volitelných či nepovinných předmětů.

Promyšlené koncepční záměry s propracovaným systémem plánů se daří dobře realizovat prostřednictvím pedagogické činnosti, zapojením do projektů, rozvinutou spoluprací s klíčovými sociálními partnery, efektivním využíváním finančních zdrojů i díky postupnému zlepšování materiálních podmínek.

Plně kvalifikovaný pedagogický sbor je stabilní a jeho složení umožňuje plnit záměry a cíle deklarované v ŠVP. Vyučující dobře spolupracují v předmětových komisích i v rámci mezipředmětových kontaktů. Péči o žáky s SVP a žáky nadané vhodně vykonává školní poradenské pracoviště spolu pracovníky z tzv. Talent týmu. Pravidelnou a rozsáhlou individuální a skupinovou účastí učitelů v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a sdílením získaných poznatků byly prohlubovány znalosti a dovednosti vyučujících. Méně však docházelo vzhledem ke sledovanému průběhu k přenesení získaných poznatků do výuky.

Prostřednictvím informačního systému a školního intranetu jsou předávány aktuální informace o dění ve škole. Využívání platformy pro sdílení učebních materiálů či zadávání a vypracovávání úloh zvyšuje účelnost výuky. Důležitou zpětnou vazbu získává vedení školy z dotazníků pro žáky či z aktivní činnosti studentského parlamentu. Daří se komunikace se zřizovatelem i aktivity spojené s výměnou zkušeností s řediteli obdobných gymnázií pro další manažerský a pedagogický rozvoj, kterých se účastnilo vedení školy spolu se žáky ze studentského parlamentu a částí učitelů. Přínosná je efektivní spolupráce se sociálními partnery a rodičovským sdružením cíleně rozvíjející aktivity zaměřené na sociální, občanský a osobnostní rozvoj žáků.

Systém prevence úrazů a bezpečnosti a ochrany zdraví žáků je funkční.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Ve výuce se učitelům většinou dařilo zařazovat metody a úlohy, které podporovaly dosažení vzdělávacího cíle. Ve třech čtvrtinách hodin byli žáci aktivně zapojeni a vyučující se snažili poskytnout jim průběžnou hodnotící zpětnou vazbu. Názornost výuky a její propojení s reálným životem žáků zvyšovalo efektivitu vzdělávání. Účinné bylo zařazení vhodných kooperativních organizačních forem, pouze však jen zhruba v pětině hodin. Práce s texty či atlasy a kladení problémových otázek vedlo žáky vhodně k rozvoji kritického myšlení i k dohledávání dalších informací v počítačích či telefonech. Pouze ve třetině hodin však mohli žáci efektivně pracovat s chybou nebo si porovnávat či hodnotit různé návrhy řešení problému. Při frontální organizaci výuky chyběla větší podpora jejich obsahově náročné souvislé komunikace. Učitelům se málo dařilo diferencovat obsah probíraného učiva, žáci si pouze výjimečně mohli vybírat úlohy různé kognitivní náročnosti. Patrná nebyla podpora nadaných žáků přímo ve vyučovacích hodinách a cílená individualizace směřující k využití jejich potenciálu a jeho dalšímu rozvoji. Jen ojediněle učitelé vytvářeli dostatečný časový prostor pro závěrečné účelné shrnutí probíraného učiva se sebehodnocením a zhodnocením výkonů žáků.

Ve výuce českého jazyka a literatury a společenskovedních předmětů se učitelům dařilo rozvíjet čtenářskou gramotnost žáků při interpretaci uměleckých, odborných a publicistických textů. Ve zdařilých hodinách žáci vyhledávali informace, logicky argumentovali a obhajovali svá tvrzení. Dostatečně v nich byly také rozvíjeny postojové složky. Pro rozvoj čtenářské gramotnosti mají žáci k dispozici knihovnu, což vhodně doplňuje využívání cizojazyčné knihovny v rámci výuky cizích jazyků. Zcela zásadní pro dlouhodobou podporu čtenářské gramotnosti je však tvorba maturitních prací a jejich obhajoba (viz dále).

Úvodní opakování v matematice vhodně podporovalo zájem žáků o učení. Oproti předchozímu inspekčnímu hodnocení byla výuka vždy vedena věcně správně a zlepšilo se také využívání strukturovaného závěru hodin. Téměř vždy se totiž učitelé věnovali účelnému shrnutí a zhodnocení probíraného učiva, a to společně se žáky, a zdařile uplatňovali jejich sebehodnocení. Při osvojování nových poznatků učitelé aktivně průběžně získávali informace o zvládnutí látky. Zdařilá individualizace vhodně zohledňovala žáky, kteří chyběli v předchozích hodinách. Příkladné, byť ojedinělé, bylo vytvoření prostoru pro důsledné uplatnění kritického myšlení včetně efektivního využití vrstevnického hodnocení spolu s návrhy jiných pracovních postupů.

Od minulého inspekčního hodnocení se zvýšila četnost využívání skupinové práce ve výuce cizích jazyků, což vedlo žáky k aktivitě a potřebné vzájemné interakci mezi nimi a vyučujícími. Názornost výuky byla dobře podporována pracovními listy, využíváním interaktivní tabule nebo učebnic. Učitelé důsledně používali v komunikaci cizí jazyk a většinou účelně rozvíjeli požadované jazykové kompetence. Žáci byli většinou dobře aktivizováni čtením a poslechem s porozuměním a motivací k produktivním řečovým dovednostem. Prokazovali potřebné znalosti a plynule používali širokou slovní zásobu.

Rozvoj přírodovědné gramotnosti je podporován zařazováním strukturovaného opakování v úvodech vyučovacích hodin, většinou s příkladnou názorností a příklady využití poznatků v praxi. Partnerský přístup učitelů k žákům a transparentní hodnocení jejich písemných prací společně s poskytováním prostoru pro dotazy a připomínky vytvářely prostředí otevřené komunikace. V části hodin se podařilo zařazením brainstormingu, kvízových otázek, hádanek, křížovek a zajímavým vyprávěním učitelů oživit výuku. Výkony žáků v závěrečném ročníku měly vysokou úroveň a byly vhodně doplněny formativním hodnocením spolužáků i vyučujících. Frontální organizace vyučování ve většině hodin však nevytvářela dostatečný prostor pro aktivní soustavnější vyjadřování jednotlivých žáků s cílem procvičování odborné argumentace.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Při posuzování míry dosažení výstupů ŠVP škola efektivně využívá četné interní nástroje, například ústní zkoušení, testy a písemné práce. Škola dlouhodobě zařazuje pravidelné srovnávací ročníkové testy z některých předmětů, což vedení školy a učitelům poskytuje kvalitní zpětnou vazbu o naplňování požadovaných výstupů ze ŠVP. Hodnocení je vhodně doplňováno i nástroji externími v podobě různých testování, výsledků maturitních zkoušek, vyhodnocování umístění žáků v okresních, krajských a celorepublikových kolech olympiád a soutěží nebo výsledky mezinárodních zkoušek z cizích jazyků. Škola výsledky vzdělávání žáků pravidelně statisticky hodnotí a analyzuje při jednáních pedagogické rady, v předmětových komisích a na poradách vedení školy. Informace o průběžném hodnocení jsou žákům i zákonným zástupcům operativně dostupné především prostřednictvím informačního systému.

Z analýzy interních výsledků vzdělávání je patrné, že škola účelně podporuje motivaci žáků i rozvíjení jejich kompetence k učení, neboť více než polovina žáků prospívá s vyznamenáním. Průměrný prospěch žáků se ve minulých třech školních letech výrazněji neměnil, pohyboval se kolem 1,3 až 1,5. Z mezioborového porovnání je zřejmé, že nejlepších průběžných výsledků dlouhodobě dosahují žáci nižšího stupně osmiletého oboru, vysokou dosaženou úroveň v českém jazyce a matematice dokládají i výborné výsledky externího testování. Prospěch žáků vyššího stupně osmiletého gymnázia je celkově lepší než u čtyřletého oboru vzdělání.

Průběžným výsledkům odpovídají i výsledky maturitních zkoušek. Dlouhodobě polovina žáků prospívá s vyznamenáním. V předmětech společné části maturitní zkoušky (českého jazyka a literatury, cizího jazyka i matematiky, kterou si volí zhruba polovina žáků) škola vykazuje lepší výsledky, než jaký je průměr gymnázií v republice. Daří se rozvoj cizojazyčných kompetencí, žáci vyjíždějí na krátkodobé zahraniční zájezdy i výměnné pobyty a někteří z nich absolvují školní rok na střední škole v zahraničí. V roce 2021/2022 více než polovina žáků využila možnosti nahradit profilovou zkoušku z cizího jazyka mezinárodním certifikátem převážně z anglického jazyka. Tento příznivý trend pokračuje i v dalších předmětech - zvyšuje se podíl žáků skládajících s nadprůměrnou úspěšností nepovinnou zkoušku z rozšiřující matematiky (v loňském školním roce šestina žáků). Povinnou součástí maturitní zkoušky je dlouhodobě také maturitní práce s obhajobou, která účinně podporuje profilaci žáků. Zpracovávaná témata jsou různorodá, mají vysokou odbornou úroveň i kvalitu zpracování a svědčí o účinném rozvoji kompetence žáků k celoživotnímu učení. Řada nejzdařilejších prací pak úspěšně postupuje do krajských a celostátních kol Středoškolské odborné činnosti. To je i výsledkem širokého zapojení žáků do systematické spolupráce školy s Akademií věd ČR, vysokými školami a dalšími odbornými pracovišti, což účinně přispívá k rozvoji klíčových kompetencí žáků a jejich kritického myšlení.

Žáci jsou úspěšní i v dalších četných regionálních i celostátních soutěžích a projektech přírodovědných, společenskovedních, matematických, jazykových i sportovních. Při přípravě na soutěže a v dalších mimoškolních aktivitách například v badatelských klubech přírodních věd a dějepisu škola žákům poskytuje účelnou podporu a rozvíjí jejich zájmy. Talentované žáky převážně v oblasti sportovní vhodně podporuje úpravou studijního režimu. Výsledkem účelného přístupu školy k rozvoji občanských a sociálních kompetencí žáků je aktivní práce studentského parlamentu či fungování debaťního klubu. Občansky angažovaní učitelé vhodně podporují řadu žáků při jejich zapojení řady do dobrovolnických aktivit včetně účasti v mezinárodním programu Cena vévody z Edinburghu.

Nejen koordinace práce s nadanými žáky, ale i strategie předcházení školní neúspěšnosti jsou účelně realizovány. Škola průběžně přijímá řadu vhodných opatření pro zvládnutí požadovaných výstupů žáků systematickým doučováním nebo individuální dopomocí v případě akutního problému. Žákům s odlišným mateřským jazykem škola poskytuje účinnou podporu. Pro žáky se SVP jsou účelně nastavena podpůrná opatření nejen podle doporučení školských poradenských zařízení, ale v prvním stupni podpory jsou také iniciovaná školou. Přestože je prospěch žáků se SVP srovnatelný s intaktními žáky, chybí pravidelné zaměření činnosti výchovného poradce na kontrolu naplňování stanovených doporučení ve vyučovacích hodinách.

Škola věnuje pozornost i pravidlům a mechanismům pro prevenci rizikového chování, které má srozumitelně nastavené v preventivním programu školy. V něm jsou naplánované a vyhodnocené akce, besedy či přednášky na různá témata. Problémové chování žáků je ojedinělé, při jeho výskytu je ihned systematicky řešeno. Chybí ale průběžná analýza příčin absence ve spolupráci se všemi pedagogy a školním poradenským pracovištěm pro stanovení konkrétních opatření pro každého jednotlivce s cílem jejího snížení. V porovnání se školním rokem 2018/2019 (rok s plně prezenční výukou) ve školním roce 2021/2022 totiž absence vzrostla.

K dobrému chování a výbornému prospěchu jsou žáci motivováni udělováním pochval a různých ocenění nebo prospěchových stipendií. Ke zvládnutí nároků gymnaziálního vzdělávání a k vytvoření přátelských vazeb v třídních kolektivech přispívá tradičně vhodně nastavený adaptační proces zahrnující zahajovací kurz pro první ročníky. Nově se realizují pravidelné třídnické hodiny, zatím jen pro nižší stupeň gymnázia. Po celou dobu vzdělávání provázejí žáky konkrétně zaměřené exkurze, přednášky, besedy nebo například zážitkové aktivity v podobě sportovních kurzů. Efektivita systému prevence je patrná z bezproblémové integrace žáků z odlišného jazykového a kulturního prostředí.

Kariérové poradenství se vhodně zaměřuje na cílenou pomoc při výběru volitelných předmětů, zprostředkování informací a odkazů o možnostech studia na vysokých školách nebo o možném vzdělávání v zahraničí či na pomoc se zvládnutím formalit přijímacího řízení na různé fakulty. Vedení školy sleduje další vzdělávací cestu absolventů, téměř všichni pokračují ve studiu na vysokých školách přírodovědného, humanitního, lékařského, technického nebo ekonomického směru.

Závěry

Vývoj školy

- Pokračuje rozsáhlá spolupráce s vhodnými sociálními partnery.
- Žákům je i nadále nabízen široký rozsah volitelných předmětů a seminářů.
- Část nedostatků z předchozí inspekční činnosti byla odstraněna, přetrvává chybějící diferenciací učiva a individuálního přístupu k žákům při výuce.

Silné stránky

- Rozsáhlá stabilní a efektivní spolupráce se sociálními partnery napříč různými obory přispívá k rozvoji klíčových kompetencí žáků.
- Žáci stabilně dosahují výborných výsledků u maturitních zkoušek.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Ve sledované výuce všichni žáci plnili stejné úkoly, diferenciaci vzdělávacího obsahu a náročnosti úkolů zvláště pro nadané žáky nebyla patrná.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Diferencovat výuku ve vyučovacích hodinách vzhledem k nadaným žákům a zaměřit další vzdělávání pedagogických pracovníků na práci s nimi.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, aktuální k datu inspekce
2. Informace o škole (zřizovací listina, účinná od 1. července 2001 a Dodatky č. 1, 2 a 3, výpis z rejstříku škol a školských zařízení, regionální sběr dat, webové stránky školy), ke dni inspekce
3. Personální dokumentace (jmenování ředitele školy účinné od 1. srpna 2012, vzorek dokladů o odborném vzdělání pedagogických pracovníků, rozvržení přímé pedagogické činnosti), dokumentace k dalšímu vzdělávání pedagogů, ke dni inspekce
4. Školní vzdělávací programy účinné k termínu inspekce
5. Školní řád účinný k termínu inspekce
6. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2021/2022
7. Záznamy z pedagogické rady a z jednání předmětových komisí, školní roky 2021/2022 a 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
8. Evidence žáků (školní matrika) včetně výsledků vzdělávání žáků, stav k termínu inspekční činnosti
9. Třídní knihy, rozvrhy vyučovacích hodin, školní rok 2021/2022 a 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
10. Dokumentace žáků k přijímání a ukončování vzdělávání účinná k termínu inspekce
11. Dokumentace školního poradenského pracoviště k termínu inspekční činnosti
12. Internetové stránky školy www.gym-nymburk.cz stav k termínu inspekční činnosti
13. Inspekční zpráva, čj. ČŠIS-2612/15-S
14. Dokumentace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků (knihy úrazů k 2021/2022 a 2022/2023 ke dni inspekce
15. Ekonomická dokumentace školy (finanční vypořádání dotací poskytnutých příjemcům prostřednictvím kraje ze státního rozpočtu v roce 2021, závazné ukazatele rozpočtu 2021, účetní závěrka sestavená k 31. prosinci 2021)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušného inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Ing. Vladimíra Hokešová, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Ing. Jana Diopová, školní inspektorka

Mgr. Pavla Vítková, školní inspektorka

Bc. Marcela Jüstelová, kontrolní pracovnice

V Praze 5. ledna 2023